EXPERIENȚA STATELOR UE ÎN DOMENIUL DIPLOMAȚIEI CULTURALE
(Repere pentru Republica Moldova)

Antonela GODOROJA, masterandă
CZU: 008:327.7(4-672UE) antonela.godoroja@gmail.com

At the current stage, cultural diplomacy plays an important role in foreign policy, creating a favorable image abroad, achieve the state's interests in the cultural field, maintain contact with the foreign public and try to implement its social norms into other cultures. It can also contribute to create a favorable environment for achieving the state's foreign policy objectives in other areas as well: economic, political and social.

Diplomația culturală, axată pe *soft power*, este cea mai eficientă activitate în problemele de politică externă, eficiență instituțională, a politicilor de securitate și apărare. Astfel, diplomația culturală vizează mobilitate academică, studierea limbilor, acordarea burselor de studii, cercetări ştiinţifice, parteneriate educaţionale, elaborarea de curricula pentru anumite domenii de învăţare, precum: drepturile omului, democraţie, educaţia prin film, educaţia pentru societate, educaţia pentru ghidarea în carieră, educaţia pentru integrare europeană.

Diplomația culturală este purtătorul de cuvânt al eforturilor comune ale statelor UE și Marii Britanii care vizează promovarea, susținerea și consolidarea sistemelor culturale ale fiecărei națiuni și astfel semnarea unor acorduri durabile și de susținere pentru realizarea proiectelor de interes comun. În general, trebuie să fie un instrument capabil să demonstreze modul în care lumea diplomatică nu trebuie să se limiteze doar la relațiile dintre diferite țări la nivel politic și economic, ci să fie în mod diferit un participant și un protagonist în proiectele de cooperare și dialog între națiuni. În acest sens, diplomația culturală poate ajuta comunitățile din întreaga lume să se cunoască și să învețe arta dialogului, în limbile picturii, fotografiei, scrisului, muzicii, sportului, pentru a produce, în cele din urmă, noi pagini de istorie capabile să le pună în slujba celui mai mare proiect de diplomație și solidaritate: dezvoltarea vieții și a conviețuirii în lume.

Totodată, diplomația culturală este realizată prin intermediul structurilor oficiale și neoficiale. Aceste structuri aplică instrumentele diplomației culturale în realizarea politicii externe a statului. Cele oficiale sau guvernamentale sunt Ministerele de Externe și Ministerele Culturii. Cele neoficiale sau neguvernamentale sunt Institutele și Centrele Culturale, ONG-urile, diverse fundații, platforme, forumuri și comisii, care cooperează cu guvernele și completează politicile guvernamentale în domeniul cultural.

În acest sens, este importantă studierea experienței statelor UE: Franța, Germania, Italia și Marea Britanie în domeniul diplomației culturale, deoarece reprezintă un amalgam de experiențe și strategii, modele culturale, institute ce promovează propria cultură, limbă, tradiții și obiceiuri, programe educaționale și culturale atractive pentru tineretul studios și elucidarea strategiilor în condițiile social-politice ale Republicii Moldova.

Așadar, menționăm că, în **Germania,** cele mai mari organizații pentru promovarea diplomației culturale sunt Institutul Goethe, Serviciul German de Schimb Academic; Institutul pentru Relații Culturale Internaționale și Fundația Humboldt. De asemenea, popularizarea limbii germane și stimularea interesului pentru studiul ei sunt considerate primordiale pentru Germania. Astfel, Institutul Goethe fondat în 1951 organizează cursuri de limba germană, evenimente culturale, de cercetare și dispute în alte țări. O altă instituție importantă este Serviciul German de Schimb Academic, fiind cunoscută ca cea mai mare organizație intermediară în domeniul schimburilor de studenți din Germania.

De asemenea, publicațiile multilingve despre Germania joacă un rol important în promovarea imaginii germane în străinătate. Revista internațională „Germania" acoperă sferele politice, culturale și economice ale țării, iar un rol important, la fel, este ocupat de televiziunea cu acoperire mondială „Deutsche Welle" (Valul German) [1, p. 137].

În aceeași ordine de idei, menționăm că sistemul de învățământ din **Marea Britanie** este cunoscut ca fiind cel mai elitist din lume, ocupând locuri de frunte în topul celor mai prestigioase universități ale lumii din 2021: Universitatea Oxford și Universitatea Cambridge.

Sarcina principală pentru promovarea diplomației culturale îi revine Ministerului de Externe, Consiliului Britanic și Comunității Națiunilor. Astfel, Consiliul Britanic este responsabil de stabilirea relațiilor culturale cu statele străine, proiectele implementate fiind împărțite în trei grupuri: sprijinul pentru cooperare în domeniul culturii, răspândirea limbii engleze și dezvoltarea educației.

Totodată, *BBC World Service* este cunoscut ca cel mai mare radiodifuzor din lume, cu o prezență globală la televizor, radio și online în mai mult de 30 de limbi ce facilitează organizarea expozițiilor, festivalurilor independente sau ca programe care sunt concepute de mai mulți ani.

De asemenea, țara are un bogat patrimoniu cultural și natural, inclus în patrimoniul modial UNESCO; industria muzicală britanică este și ea foarte influentă, iar sportul este un alt atu major în ceea ce privește promovarea diplomației culturale: liga de fotbal engleză, în special, este recunoscută ca fiind cea mai competitivă și cosmopolită din lume, cricket-ul și golful sunt populare.

Franța – a acordat mereu o importanță deosebită diplomației culturale, prin Organizația Internațională a Francofoniei; Campus Franța; Expertise Franța; Agenția Franceză pentru Dezvoltare; Agenția pentru Educația Franceză În Străinătate – responsabile de promovarea limbii, culturii franceze, schimburilor de bunuri culturale. Un rol important se atribuie mass-mediei, și anume, celor cu acoperire globală: canalul TV5 Monde; Radio France international; Canalul France International și France 24.

Descoperirea internațională a teatrului francez (Luvre, Muzeul Orsay, Muzeul Picasso, Rodin) contemporan este susținută de inițiativele rețelei culturale franceze și ale Institutului Francez: organizarea de turnee, implementarea rezidențelor și coproducțiilor cu parteneri locali sau platforme de prezentare a teatrului francez.

Italia – este cunoscută pentru promovarea imaginii sale și a culturii în străinătate prin intermediul Institutului Cultural Italian și Societatea Dante Alighieri, care organizează evenimente de artă, muzică, cinema, literatură, teatru, dans, modă, design, fotografie și arhitectură; gestionează cursurile de limbă și cultură italiană. De asemenea, au loc

schimburi între studenți, în acest sens, Farnesina acordă anual subvenții pentru cofinanțarea proiectelor de schimb de tineri.

Una dintre cele mai de succes inițiative ale diplomației culturale italiene a devenit programul de promovare a imaginii țării „Exhibitaly – Excelența italiană astăzi. Tradiție și inovare", proiectul fiind implementat în 2012, cu sprijinul MAE și al Ministerului Dezvoltării și Economiei din Italia, cu scopul de a promova produsele Made in Italia [1, p. 113].

Sarcina promovării diplomației culturale a **Republicii Moldova** este una actuală și strategică, ceea ce duce la intensificarea relațiilor economice, politice și sociale, de asemenea, creșterea posibilităților intelectuale, științifice și informaționale, nivelul de trai al populației, precum și nivelul de concentrare al capitalului financiar [4, p. 4].

Astfel, ca activități de promovare a diplomației culturale, menționăm festivalurile și evenimentele cu specific național: Festivalul DescOpera; Festivalul Internațional de Operă și Balet „Maria Bieșu"; Festivalul Internațional de muzică Jazz. Totodată, Republica Moldova cooperează cu statele UE prin intermediul programelor educaționale și culturale: Europa Creativă; Orizont 2020; Erasmus+; COSME și Twining [3, p. 11]. De asemenea, în calitate de programe de mobilitate academică pentru Republica Moldova menționăm: CEEPUS; Stipendium Hungaricum; programele de mobilitate academică ale Guvernului SUA (ACCELS, FULBRIGHT, IREX etc.) și Programul „YOUTH for Understanding" [2, p. 55].

Prin urmare, concluzionăm că stabilirea și promovarea relaţiilor de cooperare culturală, științifică și educațională a Republicii Moldova cu statele UE trebuie să fie un obiectiv prioritar pentru politica externă a statului. De asemenea, acordarea unei atenții deosebite actorilor nestatali implicați în procesul de promovare a diplomației culturale și implicarea în continuare în proiecte și programele UE, permit Republicii Moldova să demonstreze latura frumoasă a țării. Totodată, este necesar crearea unui institut cultural la nivel național, menit să asigure formarea și promovarea diplomației culturale a statului, bazat pe experiența statelor lideri la acest capitol. De asemenea, coordonarea activității instituțiilor de stat ale Republicii Moldova și a mass-mediei,

în scopul implementării cu succes a Campaniei de creare a imaginii statului.

Referințe:

1. EJOV, C., EJOV, A. *Imaginea statului în relațiile internaționale: Suport de curs*. Chișinău: USM, 2018. 222 p.
2. FARINHA, C. *Dezvoltarea sectoarelor culturale și creative în Republica Moldova,* 2018. 75 p.
3. MORARI, N. *Cooperarea educațională a Republicii Moldova cu statele UE prin diplomaţia culturală.* Chișinău, 2019. 45 p. [Accesat 10.12.2020]. Disponibil: https://www.academia.edu/42807837/cooperarea_educationala_a_republicii_moldova_cu_statele_ue_prin_diplomatia_culturala20200421_48214_1ofe9yu?auto=download
4. ROTARU, V., GROSU, I. *Cultural diplomacy within cooperation between Russian Federation and the Republic of Moldova*. [Accesat 14.04.2021]. Disponibil: http://psage.tsu.ge/index.php/Easternstudies/article/view/76/pdf

Recomandat
Alexandr EJOV, dr., conf. univ.